

**ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

Ἄνδρῆοι σεῖς πού πολεμήσατε καί πέσατ' εὐκλεῶς·
τούς πανταχοῦ νικήσαντας μή φοβηθέντες.
Ἄμωμοι σεῖς, ἄν ἔπταισαν ὁ Δῖαιος κι ὁ Κριτόλαος.
Ὅταν θά θέλουν οἱ Ἕλληνες νά καυχηθοῦν,
«Τέτοιους βγάξει τό ἔθνος μας» θά λένε
γιά σᾶς. Ἔτσι θαυμάσιος θᾶναι ὁ ἔπαινός σας.

Κ. Π. Καβάφης

ΓΡΑΦΟΥΝ

Αχιλλέας Λέμπερος

Α. Λυκαύγης

Ανδρέας Παστελλάς

Κυριάκος Χαραλαμπίδης

Παύλος Χατζηπαύλου

Δέκα χρόνια μετά τις αζεπέραστες εκείνες ξυλογραφίες του, ύμνο στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων κατά του γερμανικού, ιταλικού και βουλγαρικού φασισμού, ο μεγάλος χαρακτήρας μας Τάσος, επανέρχεται το 1954 και αποτυπώνει με εξαιρετική λιτότητα στο εξώφυλλο του χριστουγεννιάτικου αφιερώματος της «Ν. Εστίας» για την Κύπρο, την καθολική απαίτηση και στόχο όλων των Ελλήνων της Κύπρου την Αυτοδιάθεση - Ένωση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Ο κύριος Αχιλλέας και ο αγώνας της Κύπρου

Περίμενε το καινούργιο ΟΧΙ της Κύπρου στο δημοψήφισμα για το σχέδιο Ανάν για να ξανακουστεί η φωνή του κ. Αχιλλέα. Άλλωστε δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς.

Το κείμενο που ακολουθεί, γραμμένο από τον ενενηνητατριάχρονο τότε κ. Αχιλλέα, βρίσκεται στα χέρια μου εδώ και τέσσερα χρόνια - περιμένοντας την φιλόξενη στέγη του αφιερώματος στον Αγώνα, των «Τετραδίων», για να αποκαλυφθεί.

Ο κ. Αχιλλέας περνούσε τους χειμώνας του στα Σεπόλια περιμένοντας την άνοιξη για να επιστρέψει στην Ικαρία. Έτσι, είχαμε την ευκαιρία να τα λέμε τακτικά. Εδώ και ένα χρόνο ο κ. Αχιλλέας δεν υπάρχει πια κοντά μας, όμως η ανάμνηση ενός «Έλληνα ακόμα» θα υπάρχει πάντα, ταπεινό μνημόσυνο στη μνήμη του.

Η ιστορία συνωμότησε ξανά.

Ο Δεκέμβρης του 1954 έφερε τόσο κοντά την Ικαρία, τη Σίφνο, το Αιγαίο, στην Κύπρο. Όμως τον Ιούλιο του 1974 η Κύπρος ήταν μακριά για τα ελληνικά αεροπλάνα! Ο κ. Αχιλλέας, ο καπετάν Γεώργιος Πλάκας, ο ναύτης Ηλίας Κόχυλας, ο τελώνης της Σίφνου έφεραν την Κύπρο πιο κοντά και ας χρειάστηκαν τρεις μέρες ταξίδι για την Πάφο.

Η ιστορία συνωμότησε ξανά.

Τα μικρά προβλήματα υγείας του κ. Αχιλλέα έφεραν κοντά τον Ιούλιο του '74 με τον Δεκέμβριο του '54. Το πρώτο χαμόγελο και το σφιχταγκάλισμα στο φαρμακείο μας χρόνια πριν γραφεί το κείμενο. Οι προσωπικές μου εμπειρίες από τη συμμετοχή στην αντίσταση ενάντια στον Τούρκο εισβολέα τον Ιούλιο του '74 αποτέλεσαν αφορμή για πολύωρες συζητήσεις με τον κ. Αχιλλέα. Οι λεπτομέρειες στις περιγραφές συλλογιστικές και πάντα η ίδια αγωνία. «Κάτι πρέπει να γίνει. Να βοηθήσουμε όλοι, όπως τότε!»

Η ιστορία συνωμότησε.

Τρεις Ικαριώτες, ο Σιφναίος τελώνης, η «Αγία Ειρήνη» τα 'βαλαν με την αγγλική αυτοκρατορία και νίκησαν. Ακόμα και τα εμπορεύσιμα τσου-

κάλια αγοράστηκαν από Άγγλο έμπορο της Λευκωσίας. Λίγους μήνες πριν ξεκινήσει ο αγώνας της Κύπρου, ο στρατιωτικός αρχηγός της ΕΟΚΑ βρίσκεται καλά προφυλαγμένος στο κέντρο της Λευκωσίας. Ο παπά-Σταύρος μαζί με τον κ. Αχιλλέα προετοιμάζαν τα επόμενα ταξίδια. Τώρα πρέπει να είναι μακριά από τα εγγλέζικα μάτια, γι' αυτό η γνώση των ακτών της Κερύνειας απαραίτητη. Εκεί θα συμβούλευε το καϊκι «Αγ. Γεώργιος» να ξεφορτώσει και όχι στην Πάφο, ο έμπειρος κ. Αχιλλέας.

Η σύλληψη και οι ανακρίσεις που ακολούθησαν από τους Άγγλους δυνάστες της Κύπρου αποτέλεσαν την αφορμή να ξαναζωντανέψει η Εθνική Αντίσταση μέσα από τα αγέρωχα λόγια του κ. Αχιλλέα «Οι Έλληνες πλήρωσαν βαρύ το τίμημα της αντίστασης στον Άξονα και στην εμφυλιοπολεμική συμμετοχή των Άγγλων συμμάχων. Ενάμισι εκατομμύριο οι νεκροί, ένας ακόμη Έλληνας δεν έγινε και τίποτα», η απάντηση στον Άγγλο ανακριτή της Πάφου. Οι φωνές έξω από το ανακριτικό κελλί ξένισαν τον κ. Αχιλλέα. Μα αυτό δεν ήταν τίποτε άλλο από το δρόμο που ακολούθησε ο αγώνας της Κύπρου για αυτοδιάθεση. Μια ώριμη απόφαση του κυπριακού λαού σαν αποτέλεσμα της μακρόχρονης προσπάθειας για κατάκτηση της ελευθερίας του. Οι προδότες ελάχιστοι. Δεν μπόρεσαν τότε να σταθούν εμπόδιο. Ο κυπριακός λαός, έχοντας τη συμπαράσταση του ελληνικού λαού, διεξήγαγε έναν πραγματικό Εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα αναγκάζοντας τους Άγγλους αποικιοκράτες να φέρνουν ολοένα και περισσότερα στρατεύματα για να αντιμετωπίσουν «τα διακόσια παλιοντούφεκα της ΕΟΚΑ».

Η συμπάρασταση αυτή του ελληνικού λαού ήταν άκρως απαραίτητη και αποτελεσματική στη διεξαγωγή του Αγώνα.

Ο κ. Αχιλλέας έδειξε το δρόμο.

Παύλος Χατζηπαύλου*

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Παύλος Χατζηπαύλου είναι ιδρυτικό μέλος των «Τετραδίων».